

Čís. 7729.

Byla-li zmeškána lhůta k žalobní odpovědi, nemůže žalovaný napraviti zmeškání tím, že podá žalobní odpověď dříve, než k soudu dojde žalobcův návrh na vydání rozsudku pro zmeškání. Žalobní odpověď, podanou pozdě, jest odmítnouti.

Pro zmeškání žalobní odpovědi jest bez významu, že krátce před uplynutím lhůty k žalobní odpovědi byla podána žádost o povolení práva chudých a o zřízení advokáta, avšak žádost byla zamítnuta, ježto nebylo připojeno vysvědčení chudoby, a toto usnesení vešlo v moc práva.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1928, R II 443/27.)

První soud vrátil žalobní odpověď podanou žalovaným dne 20. října 1927 jako opozděnou, ježto usnesením ze dne 20. července 1927 byla udělena k jejímu podání lhůta tří neděl. Žalovaný podal odpověď tu znovu k soudu podáním ze dne 26. října 1927, uváděje, že v usnesení ze dne 10. října 1927 bylo mu uděleno právo chudých a že je v usnesení uvedeno, že má podati žalobní odpověď do tří týdnů s účinkem od 29. září 1927. Usnesením prvního soudu ze dne 26. října 1927 byla žalovanému žalobní odpověď opětně vrácena s poukazem na odůvodnění usnesení ze dne 20. října 1927 s podotknutím, že podle usnesení ze dne 29. září 1927 (správně mělo býti datováno 10. října 1927) bylo uděleno pouze právo chudých s účinností od 29. září 1927, nikoliv však prodlouženo, lhůta tří neděl udělená usnesením ze dne 24. července 1927, správně ze dne 20. července 1927 prodloužena. Do tohoto usnesení podal žalovaný rekurs a navrhl, by bylo uloženo prvnímu soudu, by žalobní odpověď na soud přijal a v řízení pokračoval, ježto podle doslovu usnesení ze dne 29. září 1927 musil míti za to, že má podati žalobní odpověď do tří týdnů od 29. září 1927, jinak by zřízení advokáta v tom sporu advokátském nemělo praktického významu. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by přijal žalobní odpověď na soud a o ní jednal. Důvody: První soud neměl žalobní odpověď, i když podle jeho názoru byla opozděně podána, vrateti, odmítnouti, nýbrž měl ji na soud přijati. Podle § 145 c. ř. s. nastávají sice účinky zmeškání samy sebou, ale jen, pokud nečiní jich nastoupení zákon závislým na návrhu. S podáním žalobní odpovědi nespojuje zákon účinky zmeškání, jež by nastaly samy sebou, nýbrž jest potřebí, by druhá strana (žalobce) učinila návrh na vynesení rozsudku pro zmeškání (§ 398 c. ř. s.). Teprve tímto návrhem nastávají účinky zmeškání lhůty k podání žalobní odpovědi. Podle § 145 druhý odstavec c. ř. s. lze promeškáný procesní úkon dodatečně vykonati až do dne, kdy byl onen návrh druhé strany učiněn. Žalobkyně vůbec ještě neučinila návrh na vydání rozsudku pro zmeškání a je tudíž zmeškání lhůty napraveno dodatečným podáním žalobní odpovědi, i kdyby se stalo tak opozděně. V důsledku toho odpadá potřeba zabývatí se otázkou, zda byla odpověď podána opozděně či včas, protože, i kdyby

byla opožděně podána, dlužno ji dle toho, co svrchu uvedeno, považovati za včasně podanou.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

V otázce přípustnosti dovolacího rekursu nutno předeslati, že rekursní soud, zrušiv usnesení prvního soudu, neuložil mu, by o téže otázce, t. j. o otázce včasnosti neb opožděnosti žalobní odpovědi po výslechu stran znovu rozhodl, nýbrž že sám tuto otázku rozřešil a prvnímu soudu nařídil další jednání o žalobní odpovědi ve věci, takže tu nepřichází v úvahu předpis druhého odstavce § 527 c. ř. s. Až dosud byla praxe za jedno v tom, že právní účinky nepodání žalobní odpovědi včas nastanou samy sebou, třebaže žalobce nenavrhl ještě uskutečnění právních následků promeškání, a že žalobní odpověď po uplynutí lhůty, určené podle § 243 c. ř. s., nemůže již býti podána. Tato praxe založena byla na posudku nejvyššího soudního dvoru dříve ve Vídni k § 398 c. ř. s., oznámeném v nařízení min. sprav. ze dne 3. prosince 1897, čís. 44 Věstníku (t. zv. »odpovědi«) a bylo poučení tohoto obsahu pojato také do úředního vzorce protokolu o prvním roku s nařízením odpovědi na žalobu (vzorec čís. 68 dříve i nyní). Tohoto vzorce s tímž poučením bylo použito také v tomto případě. Rekursní soud zastává názor, že, byla-li sice lhůta k žalobní odpovědi zmeškána, ale žalobce dosud neučinil návrh na vydání rozsudku pro zmeškání podle § 398 c. ř. s., může býti zmeškání žalovaného podle druhého odstavce § 145 c. ř. s. zhojeno až do dne, v němž žalobcův návrh k soudu dojde. S tímto názorem nelze souhlasiti a nutno naopak pokládati dosavadní praxi za správnou podle zákona. Podle § 144 c. ř. s. má promeškání procesního úkonu, bez újmy dalších účinků stanovených pro jednotlivé případy, za následek vyloučení z procesního úkonu, jež bylo předsevzítí. Zde zákon ustanovuje všeobecný účinek zmeškání a odkazuje ještě na zvláštní účinky pro jednotlivé případy v zákoně předepsané, mezi něž náleží také předpis § 398 c. ř. s., který se odvolává na předpis § 396 c. ř. s. a má ten další účinek, že nutno pokládati žalobní údaje za pravdivé. Z doslovu druhého odstavce § 145 c. ř. s. mohlo by se ovšem zdáti, že, ježto závisí právní újmy promeškání na návrhu, jest možno promeškaný úkon — tedy žalobní odpověď — dohnati až do dne návrhu. Ale nelze se spokojiti jen slovným výkladem tohoto jediného předpisu, nýbrž nutno přihlídnouti také k jiným předpisům civilního řádu soudního, dotýkajícím se této otázky a vyšetřiti pravý smysl zákona ze souvislosti všech dotýčných předpisů. Netřeba tu ani vyvozovati důsledky z poučení, vytištěného v protokolu o prvním roku, vzorec čís. 68, vzhledem k možné námitce žalovaného, že na toto ustanovení nebyl upozorněn a že mu jako laikovi nebylo známo. Všeobecný předpis § 145 c. ř. s. neplatí, má-li zákon pro zvláštní případy jiná ustanovení. A tak tomu právě jest při zmeškání lhůty k žalobní odpovědi. Již § 244 c. ř. s. ustanovuje, že, byla-li odpověď na žalobu podána

včas, určí předseda rok k ústnímu jednání. Slovu »včas« nutno rozuměti vzhledem k souvislosti s § 243 c. ř. s. tak, že byla žalobní odpověď podána ve lhůtě. Nesmí tedy předseda naříditi rok k ústnímu jednání ve věci, byla-li sice žalobní odpověď podána, ale nikoli včas. Dále ustanovuje první odstavec § 398 c. ř. s. (netřeba tu hleděti ke zvláštním případům ostatních odstavců tohoto §), že může žalobce navrhnouti vydání rozsudku pro zmeškání ve věci hlavní (§ 396 c. ř. s.), nepodal-li žalovaný včas odpovědi na žalobu, tedy zase ve lhůtě. Pro tento návrh žalobcův není určena lhůta, může jej tedy podati kdykoliv, neboť nabyl zákonného nároku na vydání rozsudku pro zmeškání již tím, že žalovaný nepodal odpovědi včas. Podle druhého odstavce § 73 c. ř. s. nelze proti straně chudé v řízení před sborovými soudy vydati rozsudek pro zmeškání proto, že nepodala odpovědi na žalobu včas, t. j. zase ve lhůtě, ač-li strana bez průtahu po doručení žaloby podala žádost o propuštění práva chudých, ale tato nebyla ještě vyřízena. Z toho jde, že jen v tomto případě jsou následky promeškání vyloučeny, ale že jinak nastávají uplynutím lhůty. Použití druhého odstavce § 145 c. ř. s. také na případ nepodání odpovědi včas vedlo by k tomu, že by strany mohly srovnalou vůlí lehce obcházeti předpisy civilního řádu soudního, v nichž jest vtělena zásada, že po zahájení sporu není již ponecháno na vůli stran, s jakou rychlostí chtějí ve sporu postupovati, nýbrž naopak, že řízení sporu jest v rukou soudu, jenž pečuje o to, by se ve sporu řádně pokračovalo a spor byl proveden pokud možno rychle, účelně a nenákladně. Sem náleží zejména předpisy o prodlužování lhůt, odročování roků a přerušení řízení. Strany mohou sice ujednat klid řízení, ale jinak nemohou libovolně prodlužovati lhůty. Kdyby se přisvědčilo názoru rekursního soudu, mohl by býti obcházen bez dalšího předpis prvního odstavce § 128 c. ř. s., že prodloužení lhůt ujednáním stran je nepřipustné. Žalovaný mohl by za souhlasu žalobce dosíci k odpovědi na žalobu lhůty několikanásobně delší, než jest nejdelší lhůta v prvním odstavci § 243 c. ř. s. předepsaná. Konečně jest jen stručně odkázati také na praktické důsledky názoru rekursního soudu, který by vedl k tomu, že by žalobce musil v každém případě bedlivě míti v patrnosti zmeškání lhůty, neměl-li by přijíti se svým návrhem na vydání rozsudku pro zmeškání pozdě. K tomu by nestačilo jen přesvědčiti se u soudu v den po uplynutí lhůty, zda odpověď došla, neboť doba poštovní dopravy nevčítá se do lhůty (§ 89 org. zák.), a zásilka může se na poště zdržeti, takže by bylo třeba opětovného zjišťování u soudu, což by pro žalobce vzdáleného bydliště jistě bylo spojeno s obtížemi a náklady. Všechny tyto důvody mluví pro správnost dosavadní praxe, že právní účinky promeškání lhůty k žalobní odpovědi nastávají samy sebou, tudíž bez žalobcova návrhu a že ustanovení druhého odstavce § 145 c. ř. s. tu neplatí. Nutno tedy dále zkoumati, zda žalovaný v tomto případě skutečně zmeškal lhůtu. Žalovaný to popírá s poukazem na usnesení procesního soudu, jímž mu bylo (ovšem již po lhůtě) povoleno právo chudých a zřízen advokát. Rekursní soud této otázky pro svůj právní názor neřešil. Ze spisů však jde bezpečně na jevo, že promeškání

nastalo. Při prvním roku dne 20. července 1927 byla žalovanému k odpovědi na žalobu určena lhůta tři neděl, která vzhledem k soudním prázdninám (§ 225 c. ř. s.) skončila dnem 15. září 1927. Dne 13. září 1927 — tedy dva dny před uplynutím lhůty — podal sice žalovaný žádost o povolení práva chudých a o zřízení advokáta, ale žádost byla zamítnuta, protože nebylo připojeno vysvědčení chudoby, a toto usnesení vešlo v moc práva. Tím bylo zmeškání zpečetěno, neboť další postup žalovaného i procesního soudu, totiž žádost žalovaného ze dne 29. září 1927 s připojením vysvědčení, vrácení vysvědčení soudem k doplnění, opětne jeho předložení dne 10. října 1927 a konečně povolení práva chudých usnesením ze dne 10. října 1927 »s účinností od 29. září 1927« udály se vesměs již po uplynutí lhůty a nemohly již nic změnit na právním stavu, který promeškáním nastal sám sebou. Bylo věcí žalovaného, by včas zažádal žádostí řádně doloženou o právo chudých, zvláště když k tomu měl od podání žaloby času devět neděl a od prvního roku času osm neděl. Kdyby byl podal žádost bez průtahů po doručení žaloby a její vyřízení se bylo zpozdilo, nebylo by nastalo podle druhého odstavce § 73 c. ř. s. promeškání. Konečně jest ještě řešiti otázku, co se má státi se žalobní odpovědí pozdě podanou. Zákon v tom směru nemá předpisu. Ve zmíněném posudku nejvyššího soudu dříve ve Vídni bylo vysloveno, že má býti opozděná žalobní odpověď z úřední moci odmítnuta. I tento postup jest schváliti, neboť nemělo by významu, proč by byla ve spise ponechána žalobní odpověď, která nemůže býti podkladem pro pokračování v řízení ve věci samé.

Čís. 7730.

Pojišťovací smlouva.

Z dodatku k původní pojistce, »že se předchozí pojištění převádí ve stejném rozsahu a za stejných podmínek na nového pojištěnce, na něhož přecházejí všechna práva a povinnosti, plynoucí z této pojišťovací smlouvy«, plyne, že úmyslem stran nebylo uzavřítí smlouvu novou, nýbrž toliko již platící smlouvu v určitém bodě pozměniti. Zaplatil-li původní pojištěnec včas první premii, přešly právní účinky z toho plynoucí na nového pojištěnce. Zvýšení dosavadní premie, odůvodněné změnou v užívání pojištěného předmětu, nelze považovati za první premii, nýbrž jen za nový příplatek k úplně již zaplacené první premii.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1928, Rv II 256/27.)

Manželé Antonín a Josefa Š-ovi pojistili smlouvou pojišťovací ze dne 16. února 1925 u žalované pojišťovny nákladní auto na povinné ručení 10 let počínajíc dnem 16. února 1925, při čemž roční premie 575 Kč 08 h zaplacená na dobu jednoho roku, t. j. do 16. února 1926. Auto toto koupil žalobce a, poněvadž minil vozidla toho používati jako autobusu, byla na základě přihlášky žalobcovy ze dne 3. září 1925 řečená pojistka převedena na něho a při tom dodatkem k pojistce ze dne